

РЕШЕНИЕ

№ 188

гр. София , 30.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 13-ТИ ТЪРГОВСКИ в публично заседание на двадесет и шести януари, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Анелия Цанова
Членове: Христо Лазаров
Николай Метанов

при участието на секретаря Тания Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Николай Метанов Въззивно търговско дело № 20201001002359 по описа за 2020 година

Производството е по чл.258 и сл. ГПК.

Производството по делото е образувано по **въззивна жалба вх.№54235 от 16.06.2020г.**, по описа на Софийски градски съд, на Държавата, представлявана от В. Г. – министър на финансите, чрез юрисконсулт Д. Д., **срещу решение № 3178 от 21.05.2020г., постановено по гр.д.№ 3550/2018г. по описа на Софийски градски съд**, гражданско отделение, 5 състав, **с което Република България**, представлявана от Министъра на финансите, адрес за призоваване: гр.София, ул. „Г.С.Раковски“ № 102, **е осъдена да заплати на „Еко Хелиос Енерджи“ ЕООД**, ЕИК 200364130, със седалище и адрес на управление: гр.София, район „Витоша“, ул. „21-ви век“ № 11, офис 2, на основание чл.7 от Конституцията на Република България, вр. чл.49 от ЗЗД, **сумата от 83 288 лв.**, представляваща обезщетение за имуществени вреди от противоправно поведение на лица от състава на държавен орган, изразяващо се в неизпълнение на задължение по чл.22, ал.4 от Закон за Конституционния съд да уредят отношенията, възникнали от прилагане на нормативна разпоредба след обявяването ѝ за противоконституционна, която вреда се изразява в удържана такса по чл.35а, ал.2 от ЗЕВИ за периода 01.01.2014г. - 30.06.2014г., **ведно със законната лихва, считано от 28.11.2014г. до окончателното изплащане, и направените по делото разноси в размер на 4 725.32 лв.**

Въззивникът твърди недопустимост, евентуално неправилност на обжалваното

решение, по подробно изложени съображения, като иска същото да бъде обезсилено, а в случай че бъде прието за допустимо, отменено изцяло, а предявените искиове отхвърлени, като му бъдат присъдени съдебните разноски, направени в първоинстанционното и въззивното производство.

В срока по чл.263, ал.1 ГПК „Еко Хелиос Енерджи“ ЕООД, ЕИК 200364130, е подало отговор на въззивната жалба, в който поддържа становище за неоснователност на същата, съответно за правилност на обжалваното решение, по подробно изложени съображения, и претендира разноски.

Софийският апелативен съд, за да се произнесе, съобрази следното:

„Еко Хелиос Енерджи“ ЕООД, ЕИК 200364130, е предявило пасивно, субективно и обективно съединени искиове:

- по чл.49, вр. с чл.45 ЗЗД, във вр. с чл.7 от Конституцията на Република България, срещу Република България, представлявана от министъра на финансите, за сумата от 83 278лв.-представляваща размера на причинени имуществени вреди, както и компенсаторна лихва от момента на увреждането /09.10.2014 г./ до окончателното изплащане на сумата;

- в условията на евентуалност по чл.4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз срещу Народното събрание за сумата от 83 278лв.- представляваща обезщетение за вреди, настъпили в следствие на събрана такса на основание чл.35а ЗЕВИ, която противоречи на член 107, пар. 1 Договора за функциониране на Европейския съюз /„ДФЕС“/, чл.63 ДФЕС, вторичното право на ЕС и принципите, установени в практиката на СЕС, както и компенсаторна лихва от момента на увреждането /09.10.2014 г./ до окончателното изплащане на сумата;

- в условията на евентуалност по чл.4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз срещу Република България, представлявана от министъра на финансите, за сумата от 83 278лв. – представляваща обезщетение за вреди, настъпили в следствие на събрана такса на основание чл. 35а ЗЕВИ, която противоречи на член 107, пар.1 ДФЕС, чл.63 ДФЕС, вторичното право на ЕС и принципите, установени от практиката на Съда на Европейския съюз, както и компенсаторна лихва от момента на увреждането /09.10.2014 г./ до окончателното изплащане на сумата.

Ищецът твърди, че е собственик на фотоволтаична електроцентрала ФТЕЦ Еко Хелиос - Млекарево, находяща се в ПИ 000419 в землището на с.Млекарево, община „Нова Загора, област Сливен, и е сключил Договор за изкупуване на електрическа енергия № 887 от 15.08.2012г. с „ЕВН България Електроснабдяване“ АД. ФТЕЦ Еко Хелиос - Млекарево е присъединена към електроразпределителната мрежа с договор за присъединяване с „ЕВН България

Електроразпределение“ АД № 112064596 от 12.11.2011г. и е въведена в експлоатация на 21.06.2012г. с Разрешение за ползване № СТ-05-718, издадено от Дирекцията за национален строителен контрол, като в периода 01.01.2014г. - 30.06.2014г. е произвеждал енергия от възобновяеми източници.

В Държавен вестник, брой 109 от 2013г. са публикувани новосъздадените § 6, т.2 и 3 от заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет, с които се създават чл.35а, ал.1, 2 и 3, чл.35б, ал.1, 2,3 и 4 и чл.35в, ал.1, 2 и 3 в ЗЕВИ, и с които е въведена такса за производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия в размер на 20%. Тези разпоредби са обявени за противоконституционни с Решение № 13 от 31.07.2014г. на Конституционния съд. В периода на действието на разпоредбите е събрани такса за производство на електроенергия от „Еко Хелиос Енерджи“ ЕООД в размер на 83 278 лв., удържана от електроразпределителното дружество,внесена по бюджетна сметка на КЕВР на основание чл.35б ЗЕВИ, а впоследствие е преведена в държавния бюджет.

Съгласно чл.22, ал.4 от Закона за Конституционния съд/ЗКС/ последиците от обявления за противоконституционен закон следва да се уредят от органа, който е го е приел, в случая от Народното събрание. В чл.90, ал. 4 от Правилника за организацията на дейността на 43-тото Народното събрание/ПОРНС/ е определен 2-месечен срок, в който последиците да бъдат уредени. Посоченият срок е минал, а последиците от противоконституционните норми не са уредени.

Тази хипотеза не попада изрично в обхвата на ЗОДОВ и отговорността на държавата следва да се реализира по общия граждански ред, при съобразяване на принципите на равностойност и ефективност по отношение на предвидената държавна такса в ЗОДОВ за искове срещу държавата. Касае се за гаранционно-обезпечителна отговорност за вреди, т.е. отговорността по чл. 49 ЗЗД е обективна и не е необходимо доказване на вина.

Съгласно чл.62 и чл.63 от Конституцията на Република България /Конституцията/ законодателната власт е възложена на Народното събрание, което е колективен орган, състоящ се от 240 народни представители.

Държавата се явява възложител на тяхната работа, като това възлагане е опосредено чрез възлагане от съответните държавни учреждения, с което посочени лица се намират в правоотношение.

Съгласно чл.5, ал.1 Конституцията – Конституцията е основен закон и останалите закони не могат да ѝ противоречат, а съгласно разпоредбата на чл. 67, ал. 2 от Конституцията народните представители действат въз основа на Конституцията и законите в съответствие със своята съвест и убеждения, т.е. в случая народните представители са действали противоправно, в противоречие с посочените норми на конституцията. Конституционната защита за вреди от незаконни актове, включително и закони, които са

обявени за противоречащи на Конституцията, се гарантира на конституционно ниво от разпоредбата на чл.7 от Конституцията, а на законодателно ниво от ЗОДОВ.

С действията си народните представители, чрез приемането на обявения за противоконституционен закон /действие/, са причинили вреди на дружеството. Изпълнителното деяние в настоящия случай се характеризира и с бездействие от страна на Народното събрание. Текстът на чл.22, ал.4 ЗКС, посочва, че възникналите правни последици от обявения за противоконституционен акт се уреждат от органа, който го е постановил. Съгласно чл.90, ал.4 ПОДНС, срокът, в който трябва да се произнесе Народното събрание, е два месеца от влизането в сила на решението, което не е направено. Няма законов механизъм, по който претърпялото вреди от противоконституционния закон лице да задължи Народното събрание да приеме закон, по силата на който да бъдат репарирани вредите. Неприемането на такъв закон не лишава увреденото лице от правото да търси обезщетение за вредите си по общия ред /реда на чл.49 ЗЗД, чл.7 Конституцията/.

Освен това, разпоредбата на чл.22, ал.4 ЗКС само потвърждава извода, че последиците от приложението на противоконституционния закон следва да бъдат уредени, а когато тези последици се изразяват в причиняването на вреди, то същите следва да бъдат възстановени.

В следствие на извършената съвкупност от действия и бездействия са причинени имуществени вреди, еквивалентни на платените, но невъзстановени такси в размер на 83 289,34 лв., както и компенсаторна лихва за забава от деня на непозволеното увреждане до окончателното изплащане на сумата. Последните са пряка последица от действията на Народното събрание, както и от последващото бездействие /неуреждане на последиците от противоконституционния закон/.

В исковата молба са изложени и обстоятелства, на които са основани евентуалните искове, които не са разгледани от първоинстанционния съд.

Ответниците Република България, представлявана от министъра на финансите, и Народното събрание на Република България са оспорили предявените искове изцяло, по подробно изложени съображения.

С обжалваното решение първоинстанционният съд е приел, че предявения иск с правно основание чл.49 ЗЗД, вр. чл.7 от Конституцията на Република България, против Република България, е допустим, а разгледан по същество основателен по следните съображения:

ВКС приема, че е допустимо на основание чл.7 от Конституцията да се търси отговорност на държавата за вреди от действия и бездействия на държавни органи. Отговорността на държавата може да се реализира по реда на специалния ЗОДОВ. Разпоредбата на чл.7 от Конституцията дава по-широко поле за ангажиране на отговорността на държавата. Извън основанията по ЗОДОВ, отговорността на държавата за

вреди от действия на държавни органи, следва да се ангажира по общия ред за отговорност за вреди, съгласно правната уредба на чл.49 ЗЗД.

Липсата на правна уредба след обявената противоконституционност относно тези вземания и неприложимостта на ДОПК, обуславят допустимост на иска.

Държавата съществува и осъществява функциите си чрез система от държавни органи, които упражняват своите правомощия от името на Държавата и не могат да съществуват извън нея. Когато от действията или бездействията на държавния орган бъдат причинени вреди на трети лица, отговорността за тях се носи от Държавата. По силата на чл.62 от Конституцията на Народното събрание като държавен орган е възложено да осъществява държавни функции - законодателната власт и парламентарен контрол, чрез включените в членствения му състав народни представители, поради което за причинени вреди от неговата дейност, материално легитимирана да отговори е Държавата.

Видно от представените по делото договор за изкупуване на електрическа енергия № 887/15.08.2012г., разрешение за ползване № 718/21.06.2012г., договор за присъединяване от 12.12.2011г. и договор за достъп до електроразпределителна мрежа от 22.08.2013г. ищецът през периода 01.01.2014г.-30.06.2014г. е производител на електрическа енергия от възобновяеми източници.

Между ищеца в качеството на производител и „ЕВН България Електроснабдяване“ АД в качеството на купувач е сключен договор № 887/15.08.2012г. за изкупуване на електрическа енергия от независим производител. По силата на договора ищецът произвежда електрическа енергия чрез фотоволтаична електрическа централа, а купувачът изкупува по преференциални цени цялото количество произведена и доставена от производителя активна електрическа енергия от възобновяеми електрически източници, за което има издадена гаранция за произход, съгласно чл.3 от Наредба № РД-16-1117/14.10.2011г.

С параграф 6, т. 2 и т. 3 от ЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2014г./отм./ е създаден член 35а, ал.1 и ал.3 в ЗЕВИ, по силата на които за производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия се събира такса от 20 %.

С решение № 13 от 31.07.201 г. по к.д.№ 1/2014г. на Конституционния съд са обявени за противоконституционни разпоредбите на § 6, т. 2 и т. 3 от Заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2014 г./ДВ, бр. 109/2013 г./, с които са създадени чл.35а, ал.1, 2 и 3, чл.35б, ал.1, 2, 3 и 4, чл.35, ал.1, 2 и 3, и чл.73, ал.1, 2, 3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници.

Решението на КС е обнародвано в ДВ, бр.65/06.08.2014г. и е влязло в сила на 10.08.2014г. /чл.14, ал.3ЗКС/. Съгласно чл.151, ал.2 от Конституцията, актът, обявен за противоконституционен, не се прилага от деня на влизането на решението в сила.

Съгласно чл.22, ал.4 ЗКС, възникналите правни последици от акта, който е обявен за противоконституционен, се уреждат от органа, който го е постановил.

Преди да бъде обявено решението на КС от ищеца е събрана такса по чл.35 а, ал.2 от ЗЕВИ за периода 01.01.2014г. - 30.06.2014г. в размер на 83 289,34 лв., което се установява от заключението на счетоводната експертиза, кредитирано от съда.

С решение № 3 от 28.04.2020г. по к.д. № 5/2019г. Конституционният съд е приел, че по отношение на заварени от решение на КС неприключили правоотношения и правоотношения, предмет на висящи съдебни производства, противоконституционният закон не се прилага. Народното събрание урежда правните последици от прилагането на противоконституционен закон.

Решението на Конституционния съд е задължително за всички държавни органи, юридически лица и граждани /чл.14, ал.6 ЗКС/. При така постановеното решение, първоинстанционният съд е приел, че чл.22, ал.4 ЗКС задължава органа, постановил противоконституционния акт да приеме нормативен акт, с който да уреди възникналите правни последици. Това негово задължение е част от цялостния конституционен механизъм за балансиране на властите и осигуряване върховенство на закона и е от императивен характер /чл.22, ал.4, вр ал.2 ЗКС, решение № 3/28.04.2020г. по к.д.№5/2019г. на Конституционния съд/.

Тъй като НС не е изпълнило задължението си по чл.22, ал.4 ЗКС да приеме закон, с който да уреди последиците от противоконституционния акт, е причинило вреда на ищеца под формата на такса, удържана въз основа на разпоредба, която след събирането на таксата е обявена за противоконституционна, поради което следва да бъде присъдено обезщетение в размер на удържаната за периода 01.01 2014г. - 30.06.2014г. такса от 83 288 лв., колкото претендира ищецът.

Съгласно чл.84, ал.3 ЗЗД лихва се дължи от датата на увреждането. Видно от заключението на счетоводната експертиза, таксите за процесния период 01.01 2014г.-30.06.2014г. са преведени по сметка на ДКЕВР, както следва: за първото тримесечие на 2014г. на 15.04.2014г., за второто тримесечие на 2014г. са преведени на 15.07.2014г., поради което от тези дати държавата дължи законна лихва върху внесените такси. Ищецът претендира законна лихва от по-късна дата - от 09.10.2014г. до окончателното изплащане, по отношение на която ответникът направи възражение за изтекла погасителя давност.

Съгласно чл.111, б.,в“ ЗЗД вземанията за лихви се погасяват с изтичане на тригодишна давност. Тъй като ИМ е подадена на 28.11.2017г., вземанията за лихва са погасени по давност за периода 09.10.2014г. - 27.11.2014г., не и за периода след 28.11.2014г., поради което претенцията за законна лихва следва да бъде уважена за периода от 28.11.2014г. до окончателното изплащане.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, прие за установено следното от фактическа страна:

Във въззивното производство не са представени нови доказателства, които да водят до промяна на установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка.

Страните не спорят по фактите установени от първоинстанционния съд в обжалваното решение, а по направените от съда правни изводи, въз основа на анализа на събраните по делото доказателства, поради което относно правилно установената фактическа обстановка по правния спор между страните настоящата съдебна инстанция препраща към мотивите на първоинстанционния съд, на основание чл.272 ГПК.

Софийският апелативен съд, в изпълнение на правомощията си по чл.269 ГПК, след като извърши служебна проверка за валидност и допустимост на обжалваните решения, обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, съобразно посочените от въззивника основания за неправилност на актовете, прие следното:

Въззивната жалба е допустима - подадена е в срок по чл.259, ал.1 ГПК от легитимирана страна в процеса, имаща правен интерес от обжалване, и е насочена срещу подлежащ на обжалване съдебен акт.

Първоинстанционното решение, като постановено от законен съдебен състав, в изискващата се от закона писмена форма, в рамките на правораздавателни правомощия на съда и съобразено с твърденията на ищеца в исковата му молбаотносно обстоятелствата, на които се основава иска, и търсената с иска защита, е валидно и допустимо.

Неоснователно е възражението във въззивната жалба за недопустимост на обжалваното решение поради неподведомственост на спора на гражданските съдилища.

В случая предмет на спора е дължи ли се обезщетение за претърпени вреди от приемането на противоконституционни норми и неотстраняването на последиците от приемането на същите, като същото е формирано от размера на внесени държавни такси в изпълнение на обявени за противоконституционни норми, т.е. не е налице упражняване на законодателна власт и погасяване на публичноправни задължения в посочения от въззивника смисъл на отношения на власт и подчинение. При разрешаването на възникналия спор гражданските съдилища не осъществяват контрол за законосъобразност на актове, съставляващи упражняване на законодателна власт на Народното събрание, а извършва преценка дължи ли се претендираното обезщетение, като последица от приемането на противоконституционни норми от Народното събрание и неизпълнение на задължението по чл.22, ал.4 ЗКС за отстраняване на възникналите правни последици от приложението им, в условията на равнопоставеност на страните, преценявайки действието на съответните актове на Народното събрание и Конституционния съд, в съответствие с правомощията си по чл.2 ГПК.

Предвид изложеното възраженията в тази насока, основани на твърдения за осъществяване на правомощия от страна на гражданските съдилища, с които те не разполагат – да постановят решение, с което на самостоятелно основание да обявят законодателната дейност на Народното събрание за незаконосъобразна и противоправна; неотчитане на спецификата на отношенията между Народното събрание, гражданите и организациите на законодателната власт, са неоснователни. В подкрепа на този извод е и обстоятелството, че по приложението на разпоредбите на чл.49, вр. с чл.45 ЗЗД, във вр. с чл.7 от Конституцията на Република България, по сходни казуси, Върховният касационен съд са е произнасял многократно, включително и по съществото на спора, без да констатира твърдяната недопустимост, основана на липса на компетентност от страна на гражданските съдилища / В този смисъл Решение № 71 от 6.04.2020г. на ВКС по гр.д.№ 3804/2019г., IV г.о., ГК; Решение №249 от 15.01.2021г. на ВКС по гр.д.№ 4069/2019г., IV г.о., ГК; Решение № 244 от 26.01.2021 г. на ВКС по гр. д. № 1732/2019 г., IV г. о., ГК, и др./.

Разгледана по същество, въззивната жалба е неоснователна.

Настоящият състав на съда споделя крайните изводи на първоинстанционния съд за основателност на уважените искове, като на основание чл.272 ГПК препраща към мотивите на обжалваното решение. Предвид възраженията във въззивната жалба следва да се има в предвид следното:

Не се спори, а и от доказателствата по делото се установява, че ищецът е сключил договор за изкупуване на електрическа енергия № 887 от 15.08.2012г. с „ЕВН България Електроснабдяване“ АД, за произвеждането и изкупуването на електрическа енергия от възобновяеми източници, чрез енергиен обект фотоволтаична електроцентраля „Еко Хелиос – Млекарево“, нахояща се в ПИ 000419 в землището на с.Млекарево, община „Нова Загора, област Сливен/л.60/.

От 01.01.2014г. с § 6, т.2 и т.3 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. /отменен/, с които с които са създадени чл. 35а, ал. 1, 2 и 3, чл. 35б, ал. 1, 2, 3 и 4, чл.35в, ал. 1, 2 и 3 и чл.73, ал. 1, 2, 3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници /ДВ, бр. 35 от 2011 г.; посл. изм. и доп., бр. 9 от 2013 г./, е въведена такса за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия.

Според заключението на приетата по делото, неоспорена от страните, съдебно счетоводна експертиза, което съдът възприема като обосновано и правилно, пълно и обосновано, в периода 01.01.2014г. до 09.08.2014г. от „Еко Хелиос Енерджи“ЕООД, „ЕВН България Електроснабдяване“ ЕАД е удържало такси в размер на 20% на основание чл.35а, ал.2 от ЗЕВИ общо в размер на 83 289,34 лв., която сума е преведена в бюджета на Република България от „ЕВН България Електроснабдяване“ АД; законната лихва за периода от 09.10.2014г. до момента на подаването на исковата молба /28.11.2017г./ върху удържаните такси по чл.35а, ал.2 от ЗЕВИ за процесния период от

м.януари 2014 г. до м.юни 2014г. е в размер на 26 559,65лв.

Превеждането на сумите към бюджета на Република България е потвърдено и в писмо изх.№ Е -12-00258/17.06.2019г. на Комисията за енергийно и водно регулиране /л.246/.

С Решение № 13 от 13 юли 2014г. по конституционно дело № 1/2014г. на конституционния съд на Република България /Решение № 13 по к.д. № 1/2014г. на КС/, обн., ДВ, бр.65 от 06.08.2014г., са обявени за противоконституционни точки 2 и 3 от § 6 от Заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2014г. /ДВ, бр.109/2013 г./, с които са създадени чл.35а, ал.1, 2 и 3, чл.35б, ал.1,2,3 и 4, чл.35в, ал.1, 2 и 3, и чл.73, ал.1, 2, 3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници /ДВ, бр. 35/2011г., посл. изм. и доп., ДВ, бр.9/2013г./. Не се спори, че към настоящият момент Народното събрание не е отстранило възникналите правни последици от приложението на обявените за неконституционни разпоредби на закона, в изпълнение на задължението си по чл. 22, ал. 4 ЗКС.

При така установеното от фактическа страна, като съобрази постоянната практика на ВКС по приложението на разпоредбите на чл.49, вр. с чл.45 ЗЗД, във вр. с чл.7 от Конституцията, по сходни казуси, настоящият състав на съда приема за правилни крайните изводи на първоинстанционният съд за основателност на уважения главен иск.

Според чл.4, ал.1 от Конституцията - Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.

В мотивите към Решение № 3 от 28.04.2020г. на Конституционния съд по к.д. № 5/2019г. е прието, че - „Докато Конституционният съд не обяви един закон за противоконституционен, се презумира, че той е в съответствие с Конституцията и валидно регулира обществените отношения, за чието уреждане е създаден. Неприлагането на противоконституционния закон само занапред брани правната сигурност и доверяването на адресатите на закона, че той е съобразен с Конституцията. Това доверяване произтича от оборимата презумпция за валидност, с която законът се ползва. Обявените за несъответни на Конституцията закони губят своето действие занапред /ex nunc/, а възникналите от прилагането им правни последици в рамките на правоотношения, приключили до влизане в сила на решението на Конституционния съд, се запазват, освен ако Народното събрание не постанови друго по реда на чл.22, ал.4 ЗКС. Ефектът от решението на Конституционния съд не може да се разпростре върху вече уредените по окончателен начин от обявения за противоконституционен закон правоотношения. То не въздейства пряко върху тези правоотношения. Така конституционният законодател е гарантирал правната сигурност при многообразието от възможни житейски ситуации и законодателни разрешения. Такова решение поражда задължение за законодателя да уреди последиците от прилагането на обявения за противоконституционен закон. До произнасянето на Народното събрание, при наличие на правен спор, съдилищата го решават, като прилагат пряко Конституцията и

принципите на правото“.

От конституционния принцип на правовата държава произтича задължението на органа, предвидено в чл.22, ал. 4 ЗКС – възникналите правни последици от актовете, обявени за неконституционни, се уреждат от органа, който го е постановил, и същото е свързано с чл.7 от Конституцията, предвиждащ отговорност на държавата за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Мерките, които органът следва да приеме са част от процеса на осигуряване на върховенството на Конституцията.

По разглеждания материалноправен въпрос е налице и установена практика на ВКС, обективизирана в решение № 71/6.04.2020г. по гр.д № 3804/2019 г. на IV-то гр. отд. на ВКС и решение № 72/21.04.2020г. по гр.д.№2377/2019г. на IV-то гр.отд. на ВКС, в които е прието следното :

Народното събрание е висш държавен орган, в чиято компетентност Конституцията е възложила осъществяването на най-важните държавни функции. То е част от системата на държавните органи, която е изградена на принципа на разделение на властите. В този смисъл Народното събрание е държавен орган олицетворяващ законодателната власт, което определя мястото му сред другите държавни органи, които имат своето място в изпълнителната и съдебната власт или са независими-БНБ, КФН, Сметна палата и други. Народните представители са лица от състава на Народното събрание, като държавен орган и са длъжностни лица, както лицата от състава на другите държавни органи и лицата, които осъществяват еднолично функциите на държавен орган. Те имат своя статут със съответните особености: функционален имунитет, имунитет от наказателно преследване и други.

Съгласно чл.7 от Конституцията държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове или действия на Народното събрание, като държавен орган и на народните представители, като длъжностни лица.

Държавата е специфична форма на политическа организация на обществото и управление на социалните процеси. Като такава тя съществува и функционира чрез системата от държавни органи. Държавата и нейните органи не са различни правни субекти в отношения на разделност, а са органически обединени и интегрирани в едно цяло. Конкретният държавен орган не може да бъде отделен от това цяло, тъй като неговите правомощия произтичат от държавата и той ги упражнява от нейно име. Държавният орган не може да съществува извън системата на държавните органи, нито пък може да упражнява правомощията си отделно от държавата. С оглед на това действията на държавния орган се явяват действия на самата държава. Поради това в случаите, когато от действията или бездействията на държавния орган бъдат причинени вреди на трети лица то отговорността за тях се носи от Държавата. Затова за държавния орган не възниква

самостоятелна отговорност за причинените на третите лица вреди, която да съществува едновременно с отговорността на Държавата за същите вреди.

В публичните правоотношения държавата участва чрез своите органи, които така осъществяват своите правомощия, а в гражданските правоотношения, като отделен равнопоставен правен субект, тя се представлява от министъра на финансите, освен когато в закон е предвидено тя да се представлява от друг свой орган.

Отговорност на Народното събрание е приетите от него закони да съответстват на Конституцията. Приемането на противоконституционен закон е неизпълнение на основното задължение за спазване на Конституцията от мнозинството народни представители, и е във висша степен противоправно, предвид чл.4, ал.1 от Конституцията. Приемането на противоконституционен закон е противоправно деяние /във висша степен/ и приложението на противоконституционния закон неизбежно причинява вреди на правните субекти, както на самата държава, така и на гражданите и юридическите лица, които са в равна степен подчинени на закона до привеждането му в съответствие с Конституцията.

Възстановяването на правния ред може да бъде постигнато, като се отмени или прекрати приложението на противоконституционния закон. Ако действието на противоконституционния закон е запазено в някаква част, за държавата възниква задължението да възстанови правото и за тези отношения, които са се осъществили в нарушение на Конституцията. ЗКС в своя чл.22, ал.4 е съгласуван с установеното

в чл.151, ал.2 Конституцията действие занапред на решенията на съда. Предвиденото в чл.151, ал.2, изр.3 Конституцията неприлагане на обявения за противоконституционен акт, от момента на влизането на решението в сила, е пряка последица от самото решение. Същото има конститутивно действие, тъй като от момента на влизането му в сила обявения за противоконституционен акт не се прилага. То обаче има и установително действие, доколкото установява несъответствието на акта с Конституцията. Това несъответствие съществува от момента на приемането на обявения за противоконституционен акт и затова се счита установено от този момент, а не възниква от момента на влизането на решението на Конституционния съд. Тъй като обявеният за противоконституционен акт е такъв от момента на приемането си, то и последиците от прилагането му също се явяват в противоречие с Конституцията и запазването им би противоречало на принципа на правовата държава. Решението на Конституционния съд за обявяването на противоконституционността на акта не урежда пряко тези последици. Като последица от него възниква задължението по чл.22, ал. 4 ЗКС на органа постановил акта да уреди възникналите правни последици от прилагането му. Текстът на разпоредбата е формулиран като задължение, а не като право на органа. Той установява не възможността Народното събрание да уреди възникналите правни последици от запазеното действие на обявения за противоконституционен закон, но го задължава да направи това, за да възстанови нарушения конституционен ред. Бездействието на Народното събрание да уреди правните последици от прилагането на противоконституционния закон е толкова противоправно, колкото и приемането на такъв закон. С приемането на

противоконституционния закон Народното събрание нарушава конституционния ред, а с бездействието си, вместо да изпълни задължението си да го възстанови, продължава да поддържа нарушения конституционен ред, което е което е несъвместимо с правовата държава. Докато поддържат с бездействието си конституционния ред накърнен, мнозинството народни представители ангажират отговорността на държавата да обезщети на общо основание увредените от продължаващото да съществува нарушение на Конституцията. Доколкото пожертваното при запазеното действие на противоконституционния закон продължава да е на годно правно основание, увреденият не може да иска връщането и/или надлежно обезщетение от този, който е получил даденото или се е възползвал по друг начин от пожертваното; за увредения остава открита възможността да предяви на общо основание иск срещу държавата за обезщетение на всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането.

Предвид изложеното, следва да се приеме, че отговорността на държавата за вреди, причинени от противоправни актове или действия на нейни органи или длъжностни лица, пряко произтича от разпоредбата на чл.7 от Конституцията, която има непосредствено приложение съгласно чл.5, ал.4 от Конституцията, като същата е обективна /има гаранционно - обезпечителен характер/ и се реализира, без оглед обстоятелството, виновно ли е било поведението на съответните длъжностни лица.

Както вече беше посочено по-горе, в цитираните решение на ВКС е прието, че предвиденото в чл.151, ал.2, изр.3 от Конституцията неприлагане на обявления за противоконституционен акт от момента на влизането на решението на Конституционния съд, е пряка последица от самото решение – неговото конститутивно действие. Решението на Конституционния съд има и правно - установително действие - установява несъответствието на закона с Конституцията, което съществува от момента на приемането на противоконституционния закон и затова се счита установено от този момент, а не възниква от момента на влизането в сила на решението на Конституционния съд.

Поради това, че противоконституционният закон е такъв от момента на приемането му, то и правните последиците от неговото прилагане също се явяват в противоречие с Конституцията т. е. – във висша степен противоправни, и запазването им би противоречало на принципа на правовата държава.

Запазването на действието на противоконституционния закон за „заварените“ приключили отношения от влизането в сила на закона до влизането в сила на решението на Конституционния съд, с което е установена противоконституционността, не санира противоправността на приемането на закона. Обратното, решението на Конституционния съд, с което се установява противоконституционността на закон установява със задължителна по отношение на всички сила на пресъдено нещо /за която съдът следи служебно и длъжен да зачете/, че законът е противоконституционен. Това не може да означава друго, освен че приемането му е във висша степен противоправно.

Отговорността за вреди е на държавата - тя дължи обезщетение на увредените лица, защото неин орган е постановил противоконституционния акт и след това същият този орган противоправно бездейства. Приемането на противоконституционния закон, както и последвалото противоправно бездействие е осъществено чрез поведението на мнозинството народни представители. Тяхното поведение като длъжностни лица от състава на Народното събрание ангажира отговорността на държавата, като правен субект.

По делото е установено, че в периода 1.01.2014г. - 9.08.2014 г. от ищцовото дружество са удържани процесните такси по чл. 35а от ЗЕВИ, в общ размер 83 289,34 лв., които са били преведени по сметка на КЕВР, откъдето са прехвърлени към централния държавен бюджет. Следователно, дружеството-ищец е претърпяло имуществена вреда в размер на процесната сума 83 289,34 лв., която е в пряка причинно-следствена връзка от противоправната законодателна дейност на Народното събрание, изразяваща се както в приемането на противоконституционните разпоредби на чл. чл.35а-35в ЗЕВИ, така и в неизпълнение на задължението му по чл.22, ал.4 ЗКС да уреди противоправните последици, настъпили вследствие прилагането на тези противоконституционни разпоредби от ЗЕВИ.

От гореизложеното следва, че искът по чл.49, вр. с чл.45ЗЗД, във вр. с чл.7 от Конституцията, е основателен до предявеният размер.

Предвид изложеното, неоснователни са възраженията за неправилност на обжалваното решение, поради: неправилно възприета фактическа обстановка и необсъждане на всички релевирани възражения на ответната страна, нарушение на съдопроизводствените правила - чл.236, ал.2, вр. с чл.235, ал.2 ГПК; нарушение на материалния закон и необоснованост – неяснота и противоречие на мотивите, съответно необоснованост на изводите, предвид доказателствата по делото; нарушения по обсъждането и преценка на събраните доказателства.

Посочените във въззивната жалба решения, постановени по дела на СРС и СГС /Решение № 54937 от 07.03.2017г. по гр.д.№ 25038/2016г., 85. с-в по описа на СРС; Софийски градски съд, IV-Б въззивен състав в Решение от 18.04.2018г.; Решение от 04.02.2019 г. по в.гр.д. № 6282/2018 г., II-Г с-в на СГС/, в които е изразено разбирането, че държавата не е пасивно материално легитимирана да отговоря за имуществени вреди от законодателната дейност на Народното събрание, предвид изборът, функциите и правомощията му, регламентирани от Конституцията, не са задължителни за съдилищата, а и са в противоречие с цитираната практика на ВКС, поради което не могат да обосноват твърдяната неправилност.

По същите съображения неоснователни са и възраженията, за липса на правна уредба, която да урежда възможност държавата да носи отговорност във връзка със законодателната дейност на Народното събрание, съответно за неприложимост на разпоредбата на чл.7 от Конституцията.

В случая предявеният иск не е алтернативна възможност за възстановяване на държавни такси, събрани по реда на чл.35а ЗЕВИ, а конституционно гарантирана възможност за претендиране на обезщетение за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица, пряко произтичаща от разпоредбата на чл.7 от Конституцията, вр. с чл.5, ал.2 от Конституцията, която не може да бъде изключена, предвид предметният обхват на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Неоснователни са възраженията за липса на констатации относно наличието на всеки един от елементите от фактическият състав, от който възниква гаранционно-обезпечителната отговорност по чл.49, вр. с чл.45 ЗЗД, вр. с чл.7 от Конституцията, съответно за неправилност на правните изводи в тази насока от страна на първоинстанционният съд.

В обжалваното решение първоинстанционният съд е посочил елементите от фактическият състав за ангажиране на отговорността на държавата и е изложил мотиви за наличието им, които са в съответствие с цитираната практика на ВКС, поради което възраженията се явяват неоснователни и необосновани.

Като краен резултат по отношение преценката на действието на решението на Конституционния съд – Решение № 3 от 28.04.2020г. на КС по к.д.№ 5/2019г.; приложението на чл.151, ал.2 от Конституцията, съответно наличието на противоправност в действията на държавните органи и правните последици от приложението на противоконституционните норми от момента на приемането им до момента на обявяването им за неконституционни по реда на чл.22 ЗКС за задължените лица; приложението на чл.22, ал.4 ЗКС; основанийето за упражняване на законодателна власт от страна на Народното събрание и липсата на задължение за него за приемане на акт с обратно на обявения за противоконституционен закон значение, изводите на първоинстанционният съд са правилни, доколкото са съобразени с цитираната практика на ВКС за характера и действието на решението на Конституционния съд, отчитане на неизпълнение на задължението по чл.22, ал.4 ЗКС от страна на Народното събрание, и произтичащите от това правни последици, предвид разпоредбите на чл.5, ал.1 и ал.2 от Конституцията, съответно възраженията за неправилност в тази насока са неоснователни.

Изложените съображения по отношение забраната за обратно действие на законите, липсата на противоправна противоправно поведение от състава на държавен орган, изразяващо се в неизпълнение на чл. 22, ал.4 ЗКС, доколкото правомощието на органа в тази насока е изключително и изисква преценка за наличие на целесъобразност и обществен интерес от създаване на трайна законодателна уредба, преуреждаща вече законосъобразно развили се и приключили правоотношение по смисъла на чл.151, ал.2 от Конституцията, също не обосновават твърдяната неправилност, доколкото са в разрез с постоянната практика на ВКС по този въпрос, обективизирана в цитираните решения, както и в Решение №

249 от 15.01.2021г. на ВКС по гр.д.№ 4069/2019г., IVг. о., ГК; Решение № 244 от 26.01.2021г. на ВКС по гр.д.№ 1732/2019г., IVг.о., ГК; Решение №204 от 9.03.2021г. на ВКС по гр.д.№ 3812/2018 г., III г. о., ГК.

Неоснователно е възражението, че заплатените такси по чл. 35а ЗЕВИ не могат да се определят като претърпени вреди, като събрани въз основа на валидно действащ закон.

По делото е установено, че в течение на процесния период 1.01.2014г. - 9.08.2014г. от ищцовото дружество са удържани процесните такси по чл. 35а от ЗЕВИ, в общ размер 83 289,34 лв., които са преведени от „ЕВН България Електроснабдяване“ АД по сметка на Комисията за енергийно и водно регулиране, откъдето са прехвърлени към централния държавен бюджет. Следователно, дружеството - ищец е претърпяло имуществена вреда в размер на процесната сума 83 289,34 лв., която е в пряка причинно - следствена връзка от противоправната законодателна дейност на Народното събрание, изразяваща се както в приемането на противоконституционните разпоредби на чл. чл.35а-35в от ЗЕВИ, така и в неизпълнение на задължението му по чл.22, ал. 4 ЗКС да уреди противоправните последици, настъпили вследствие прилагането на тези противоконституционни разпоредби. Изложените съображения в подкрепа на направеното възражение, основани на липса на законодателно разрешение, което да третира платената сума съгласно чл.35а ЗЕВИ като законосъобразно погасяване на публичноправно задължение от финансово задължено лице, и едновременно с това като настъпила вреда за финансово задълженото лице от осъществена законодателна дейност, представляваща приемане на същата тази разпоредба - чл.35а ЗЕВИ; приключване на отношенията между държавата и производителите на енергия по чл.35а ЗЕВИ до 09.08.2014г. вкл., поради което правните последици от приложението на тази разпоредба се запазват изцяло; не обосновават различен извод от направения, тъй като са в разрез с постоянната практика на ВКС по подобни казуси, по отношение действието на решението на Конституционния съд, с което разпоредбите на чл.чл.35а-35в ЗЕВИ са обявени за противоконституционни, съответно неизпълнението на задължението по чл.22, ал.4 ЗКС от страна на Народното събрание, и правните последици от това за страните, подробно разяснена по-горе.

С исковата молба са въведени твърдения за претърпените от ищеца вреди - имуществени вреди, еквивалентни на платените, но невъзстановени такси в изпълнение на обявените за противоконституционни разпоредби на закона, в процесния период от време; а в хода на производството са събрани доказателства за осъществяването на същите – в тази насока е заключението на съдебно-счетоводната експертиза, поради което възраженията в тази насока са неоснователни.

Ищецът не е основал уваженият иск на изпълнение или неизпълнение на договорно отношение, по което държавата не е страна, а на факти и обстоятелства свързани с заплащане на въведена държавна такса, установена по основание и размер със закон, последвало решение на Конституционния съд, с което нормите, с които е въведена държавната такса, са обявени за неконституционни, съответно от непредприемане на

действия от страна на Народното събрание в изпълнение на задължението му по чл.22, ал.4 ЗКС, обсъдени в обжалваното решение, поради което възраженията в тази насока са неоснователни.

Видно от доказателствата по делото, с удържането на исковата сума в размер на дължимата по приложимия закон такса имуществото на дружеството – ищец е намалено в причинна връзка с противоправно поведение на лица, за поведението, на които държавата отговаря, като вината им се предполага. По делото не се твърди, и не са събрани доказателства за полагане на дължимата грижа от тези лица.

Отделно от това, отговорността на държавата по чл.7 от Конституцията е обективна и се реализира без оглед обстоятелството виновно ли е било поведението на съответните длъжностни лица /В този смисъл определение № 155 от 27.03.2019г. по ч. гр.д.№ 869/2019 г. на ВКС, IVг.о. и Решение № 249 от 15.01.2021г. на ВКС по гр. д. № 4069/2019г., IV г.о., ГК/, поради което възражението за липса на вина е неоснователно.

С въззивната жалба е въведени възражения възражение за липса на причинна връзка, основани твърдения за: допуснато нарушение от първоинстанционния съд, който не е изследвал наличието на причинна връзка между пропуснати ползи и твърдяното противоправно действие на Народното събрание, осъществено на 04.12.2013г., и съответното противоправно бездействие, за чиито начален момент липсват данни в решението; невъзможност от мотивите на съдебното решение да се установи какво е отношението на противоправното действие към противоправното бездействие на Народното събрание, които следва да са налице в различен времеви момент, отнесени едно към друго и към констатираните едни и същи пропуснати ползи; след като погасяване на публичноправно задължение не е противоконституционен резултат, респективно плащането е законосъобразно и е извършено въз основа на действащ закон, е изключено да се приеме, че същото е имуществена вреда във връзка с противоправно поведение по приемане на същия този закон. Такива възражения не са направени с отговора на исковата молба / виж т.2.4 от отговора на исковата молба/, поради същите са неоснователни, като преклудирани, на основание чл.266, ал.1 ГПК.

Конкретни възражения срещу присъждането на законна лихва върху главницата, считано от 28.11.2014г. до окончателното изплащане не са направени с въззивната жалба, поради което предвид разпоредбата на чл.269, ал.1, изр.2 ГПК и доколкото не се установяват нарушения на императивна материалноправна норма, съгласно т.1 от Тълкувателно решение № 1 от 9.12.2013г. на ВКС по тълк.д.№1/2013г., ОСГТК, въззивният състав на съда не може да обсъжда правилността на обжалваното решение в тази му част.

Возраженията срещу евентуалните иски не следва да бъдат обсъждани, тъй като не са предмет на въззивното производство.

Поради съвпадане на крайните изводи на първоинстанционния и въззивния съд

обжалваното решение следва да бъде потвърдено, като правилно и законосъобразно.

С отговора на въззивната жалба ищецът претендира направените разноси по делото, като същият е изготвен от адв.В., за която е представено пълномощно в първоинстанционното производство, но не са представени доказателства за заплатено възнаграждение за въззивното производство. В съдебно заседание дружеството е представявано от юрк. Ц., за която не е представено пълномощно по делото, като същата е поискала присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Предвид изложеното, след като не са представени доказателства за заплатено възнаграждение за адвокат за въззивното производство и липсва пълномощно за явилия се в съдебно заседание юрисконсулт, т.е. същият не е извършвал валидни процесуални действия от името и за сметка на дружеството, не следва да бъдат присъждани разноси за въззивното производство в полза на ищеца по реда на чл.78, ал.1 ГПК.

Воден от тези мотиви и на основание чл.271, ал.1, предл.1 ГПК и чл.272 ГПК
Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 3178 от 21.05.2020г., постановено по гр.д.№
3550/2018г. по описа на Софийски градски съд, гражданско отделение, 5 състав.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните пред Върховния касационен съд на Република България.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____